

BABEŞ–BOLYAI UNIVERSITY
FACULTY OF LETTERS
DOCTORAL SCHOOL OF HUNGAROLOGY STUDIES

Doctoral thesis

SUMMARY

„The Unbridgeable Gap”. Metaleptic Narratives in the Works of Attila Bartis

Doctoral supervisor:

Prof. univ. dr. Egyed Emese

PhD student:

Biró (Szabó-Biró) Brigitta

Cluj-Napoca

2025

Contents

„Breșă de nepătruns”. *Narațiunea metaleptică în opera lui Attila Bartis***Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

„*The Unbridgeable Gap*”. *Metaleptic Narratives in the Works of Attila Bartis***Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

1. Introduction.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 1.1. Theoretical Framework, Bibliography.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 1.2. Hypotheses**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 1.3. Structure of the Dissertation**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
2. Metalepsis as a Feature of Postmodern Fiction**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 2.1. About the Concept.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 2.2. Metalepsis in the Attila Bartis’s Oeuvre.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 2.3. Addressing the Address as a Performative Metalepsis.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
3. Attila Bartis’s Visual Narratives**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.1. Introduction. Importance of Different Artistic Disciplines**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.2. Writing and Photography in the Attila Bartis’s Oeuvre**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.3. Image-like Texts and Text-like Images in the Attila Bartis’s Oeuvre**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.4. Ekphrasis in the Works of Attila Bartis.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.5. The Metaleptic Relationship of Writing and Image in *The End***Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.6. András Szabad’s Camera as an Extension of the Body**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.7. The Pictorial Metalepsis**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.8. The Importance of the Cover Illustration of the Volumes.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 3.9. The Importance of the *Az Engelhard-hagyaték***Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
4. Dramatic Narratological Analysis of Attila Bartis’s Work *Rendezés*. The Moebius Strip as a Text Organising Principle**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 4.1. Narrative Devices: Immersion, Metalepsis and Mise en Abyme in the *Rendezés***Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 4.2. The Drama as a Moebius Strip**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 4.3. The Self-writing Drama as a Workshop Drama and as a Moebius Strip Story.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
 - 4.4. The Reception of the *Rendezés*.....**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
5. Postmodern Self-reflexivity in the Works of Attila Bartis. The Self-writing Novel as a Moebius Strip

Story.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.1. <i>Tranquility</i> and <i>The End</i> as Moebius Strip Stories.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.2. <i>The Walk</i> as a Moebius Strip Story	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.3. Photography in the Context of Writing. The <i>Romlás</i> as a Moebius Strip Story in Dialogue with <i>Rendezés</i> and with Novels	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.4. The Act of Writing and Photography as a Death Sentence in the Works of Attila Bartis.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.5. The Act of Writing and Photography as a Metaphor for Birth in the Works of Attila Bartis.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.6. The Presence of the Unreliable Narrator and the Labyrinth as a Motif of Writing.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. Metanarrative Interpretation	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.1. „And yet everything is practically the same. Knit one, purl one, knit one.”	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2. Attila Bartis and the Private Mythology	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2.1. The Identificatory Role of Names and Their Repetitive Nature. The Practice of Naming in Attila Bartis's Works.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2.2. „What Appears on Paper Happens Inside.” Autobiographical Elements as Part of the Private Mythology.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.3. Attila Bartis's Metanarrative as an Epimodern Characteristic.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7. The Man Without an Aura. The Experience of Rootlessness and Absence of a Home in the Works of Attila Bartis. Attempts at Canonization.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7.1. The Man Without an Aura.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7.2. Identity Boundaries and Boundaries Between Characters in the Attila Bartis's Works.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7.3. The Common Voice of Bartis's Narrators. The Novel's Narrators as Dissidents of Themselves and Their Environment.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7.4. Historical Perspective	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7.4.1. History as an Identity-Shaping Force. Collaboration under Communism as a Form of Homelessness.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7.4.2. Attila Bartis and the Prose of the Turn.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

7.5.	Attila Bartis and the Postbodorian Trend. Bodor-Effects on Bartis's Prose	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7.6.	From Postmodernism to Epimodernism. Stylistic Features in the Works of Attila Bartis.	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8.	Summary, Conclusions	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.	Bibliography	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1.	The Works of Attila Bartis (Books, Exhibitions, Occasional Writings, Photographs Available on the Internet).....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.2.	References to Other Literary and Artistic Works	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.3.	Interviews with Attila Bartis, Laudations for the Author, Forewords, Opening Speeches.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.4.	Studies, Critiques and Reviews.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.5.	Other References	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

Keywords: Attila Bartis, contemporary Hungarian literature, photography, relationship between writing and photography, metalepsis, Moebius Strip, personal mythology, metanarratives, Postbodorian trend, Prose of the Turn.

Summary

Attila Bartis is an unavoidable figure in contemporary Hungarian literature. He has won several awards and scholarships, and his works, including his best-known novel, *Tranquillity (A nyugalom)* have been translated into many languages. He is the author of three novels (*The Walk – A séta; Tranquillity – A nyugalom; The End – A vége*), two short story collections (*Bluish Mist – A kéklő pára; A Lázár apokrifek*), three plays (*Depravity – Romlás; Directing – Rendezés* and *A félszent*, co-written with István Kemény), a discussion book (*Amiről lehet*), also co-written with István Kemény, and an autobiographical volume on photography (*Az eltűnt idő nyoma*), and, along with his exhibitions (*Engelhard-hagyaték; Photo Pygmalion; 33 Fotográfia; A világ leírása, részlet; A szigeteken; Wayang Orang*), four photo albums (*Anyám, Kleopátra; A csöndet úgy; A*

világ leírása, részlet; A szigeteken). His short stories were also published as a self-published volume entitled *Tizenegy novella*, but fragments of this can be found in *Bluish Mist* and *A Lázár apokrifek*.

Among his works, the novel *The Walk* (1995) is the story of a lonely child, rejected by everyone, his escape, his coming of age and his confrontation with death; *Bluish Mist* (1998) tells "lies", origin stories, death stories, with an atmosphere of magical realism; *Tranquillity* (2001) depicts the unhealthy relationship between a mother and her son living under the same roof; *A Lázár apokrifek* (2005) speaks of God (or his non-existence) in twelve sketch-stories in twelve months; *Amiről lehet* (2010) addresses important social, political, ethical and historical issues related to art through the biographies of the two authors (Bartis–Kemény); *The End* (2015) tells the story of becoming a photographer and the loss of the protagonist's close relatives; and *Az eltűnt idő nyoma* (2019) presents a "hundred notes" on the author's relationship with photography, through which we also gain insight into the author's biography. *A félszent* (1995) is a play about the events following a medieval crusade, the bringing of the holy flame to Florence, and the anthropomorphisation of the miracle, through the drama *Romlás* (2009), we gain an insight into the last months and death of a famous photographer (the process of creating a last monumental work of art, 30,000 photographs), and through *Rendezés* (2016), we get a glimpse into the behind-the-scenes of a play rehearsed by a theatre director and his actors.

Of the exhibition material, *Az Engelhard-hagyaték* (1996) includes twenty-four portraits of writers, twenty-two portraits of women (the twenty-third is a black background) and a collection of texts, and is currently in the possession of the Petőfi Museum of Literature, the nine images of *Photo Pygmalion* (1998) (for which a single enlargement was made) are in the ownership of the author, *33 Fotográfia* (2007) presented an excerpt of the later published diary images of *A csöndet úgy* (2010), while *Wayang Orang* (2024) featured studio portraits of people from Java. Two of the exhibitions have also been published in a photo book, namely *A világ leírása, részlet* (2016), which, according to the preface written by István Kemény, collects photographs taken between 2013 and 2015 in different parts of the world (Berlin, Budapest, Taiwan, Java, Bali, Beijing and Târgu Mures). and *A szigeteken* (2018) is a photo album containing over two hundred photographs, mainly set on the islands around the Java Sea. *Anyám, Kleopátra* (2003) is unique among the albums in that it brings together photographs taken by the author during rehearsals for a theatrical adaptation of *Tranquillity*.

The topicality of my research is that it reviews the entire body of works of art attributed to Attila Bartis, examines them as an organic whole, and creates a monograph-like reception in dialogue with the critical discourse on his work, exploring and mapping his oeuvre. No interpretative work has yet been written on all of Attila Bartis's writings, nor has there been a major study that has taken his photobooks into account along with his writings. Some of Bartis's texts, such as the drama *Rendezés*, have received unfairly little critical response, but the same has happened with the photographs of the forgotten *Az Engelhard-hagyaték*, which contain portraits of writers and, in my opinion, serve as a very important literary historical document, and thus I would like to make up for this shortcoming with this study. I consider the last thirty years (the author's first novel, *The Walk*, was published in 1995) to be enough time to be able to approach his oeuvre and the changes in contemporary Hungarian literature with sufficient distance, which I considered necessary to take into account in the course of this research.

Since the author's oeuvre so far, as I mentioned, spans almost thirty years, including the photographs (*The Walk*, 1995 - *Wayang Orang*, 2024), the duration of the works opens up several possibilities for interpretation, allowing us to speak of the combined validity of multiple concepts. In this study, I will highlight one of these, namely the recurrent use of metalepsis as a narrative technique. I have chosen this concept because in Bartis's prose, narrative procedures (especially metalepsis) have a role in organising meaning, as the title of the drama *Rendezés (Staging)* indicates (the emphasis of the drama is on the act of staging itself, thus the work attempts to break down the boundaries of narrative levels). The phenomenon of metalepsis can be observed in the structure, in the transgression of different story levels, in the dismantling of the linearity of stories, in the mixing of media (photography and writing) and in different border situations (e.g. identity borders). Based on their occurrence in Bartis's oeuvre, we can speak of performative metalepsis (addressing the reader), metalepsis between writing and imagery (image-like texts, images that allude to textuality, ekphrasis, visual metalepsis), a series of which, following Françoise Lavocat, can be collectively called intermedial metalepsis, but we also encounter dream narratives, transgressions between autobiographical elements and the fictional world, moreover, metalepsis plays a major role in representations of historical transitions.

In the context of metalepsis and the oeuvre, I use an important Bartisian term, namely "the unbridgeable gap" (*A vége*: 322), which I have chosen as the title, since this term metaphorically encompasses everything that is essentially Attila Bartis' art. According to the novel *The End*, this

unbridgeable gap is everywhere (in writing, in photography, in human relationships, in transcendence, even in understanding and the search for clues), the most fundamental component of the universe, which I value as the most essential characteristic of the Bartisian microcosm. The unbridgeable gap manifests itself individually in the different works, in the different motifs. It is present in the difference between image and vision, in the visualisation of the true, innermost self-portrait. This gap is an Iserian void to be filled, a Bodorian lacuna, ellipticity, a voyeuristic creative stance, the experience of being an outsider, of being a stranger in one's own home, of subjects unable to reach themselves in their *malgré soi* dissidence. The unbridgeable gap is essentially a fundamental question of the processability of death, of funerary art, the essence of inspiration, of the artistic process, the presence of transcendence, the attempt to make the invisible visible through writing and photography. The attempt to reach the unbridgeable gap is in fact Attila Bartis' *ars poetica*.

The very use of metalepsis (which functions as a trope, an organizing principle throughout the oeuvre), the metaleptic narrative, can be interpreted as an unbridgeable gap, since the essence of this narrative technique is that a border is formed, which is ultimately dismantled, blurred. We know that there is a border (be it between narratives or characters' voices, between the layered compositions of photographs or between identities), but at the same time we do not perceive it. The unbridgeable gap is a Möbius strip, even if we set off on an interpretative path, we find ourselves back on the original side, so that existential questions such as "what is the truth?", "what is the subject?", "what is art?", "what is fiction?", "what is reality?", "what is individual or collective historical trauma?", as formulated in Bartis' texts and photographs, become unresolvable. My thesis is essentially an attempt to bridge this gap between the work of art and its recipient, just as the whole oeuvre is always a product of this endeavour, that is, the attempt to fill this unbridgeable gap.

I have not only relied on the theoretical discourses of the last couple of years, but I have also taken into account the tendencies that may have influenced Attila Bartis' work over the last thirty years. My work is not exclusively concerned with the phenomenon of metalepsis in Bartis' oeuvre, it is only one of the points of connection - albeit the most emphatic - through which I seek to interpret the corpus of texts and the photographs as one entity. Alongside the views on metalepsis (Gérard Genette, François Lavocat, John Pier, Marie-Laure Ryan, Werner Wolf), names such as Nicolas Bourriaud, Michel Foucault, Wolfgang Iser, Brian McHale, Jacques Lacan,

Jean-François Lyotard emerge in the course of the interpretation of the writings, and, in relation to photography, the ideas of Roland Barthes and Susan Sontag, but also those of André Bazin, Walter Benjamin, Jean Alphonse Keim and Siegfried Kracauer.

Taking Attila Bartis's art as a whole, my research addresses the creation of a personal mythology, the emphasis on autobiographical elements, the affinity with funerary art, the historical context, the practice of the search for God, the omnipresent divine creative position, the possibilities of canonization of the oeuvre and Bartis's thematization of the reminiscence and importance of different artistic disciplines. Attila Bartis places great emphasis on art as such, its self-reflexivity and the fact that everything he creates is a work of art, behind which he clearly intends to be present. This is the basis on which the autobiographical elements and the personal mythology can be interpreted.

The ongoing theme and subject of Bartis' life is Art with a capital "A", the way in which different artistic disciplines influence each other (intertextuality, intermediality, transmediality, interartiality) and the impact they have on the individual, the recipient and the creator. Given the equal importance of writing and photography in Attila Bartis's art, it is clear that these two art forms influence each other in a kind of scripto-visual and metaleptic relationship. This can be found, for example, in the way *A csöndet úgy* borders on genres (diary pictures), in the play on the title of *A világ leírása, részlet* (Description of the World, Fragment), in the whole of *Az eltűnt idő nyoma*, since this volume addresses the author's relationship to photography including autobiographical elements, or in the way István Kemény interprets some of Attila Bartis' photographs as poems in the photo album *A szigeteken*. Photography also functions as a subject, a narrative technique in his written fictional works, as the characters' vision is photographic at times, as well as the storytelling, which gives a sense of a camera's movement, involving the doubling of the narrator.

The central focus is on the creation of the Artwork with a capital "A", which marks the fundamental problem of what the act of creating art actually means: murder, voyeurism, outsiderism, divine creative position, the promise of new life, or perhaps an ungodly, death-bringing judgment. In fact, everything in Bartis's oeuvre is a work of art (even the author's appearance in many cases, as discussed in the introduction). Art is therefore a vital issue. It appears in the character portrayals, since practically every one of them is an artist (Andor Baár, Andor Weér, András Farkas, Director János, András Szabad, Rebeka Weér, Judit Weér, Engelhard,

Kornél Erdős, Éva Zárai, etc.), the locations are also works of art (the antique shop *József és Testvére*, the apartment of Andor Weér, full of theatre equipment, András Szabad's room, or rather his personal museum, András Farkas's photography workshop, the basic space of *Rendezés*, the stage), but art as a theme is also outlined, thus turning novels and dramas into artist novels and artist dramas. In this way, they also become workshop novels and workshop dramas, since they often give the feeling that they are being created in the present, before the eyes of the reader and viewer, that is, the act of writing and photography (often an act of atonement, confession, spiritual reconciliation, but also an exercise in self-absolution) becomes the story. The protagonist of the fiction forms the fiction itself, and this is, according to the study of narratology, genre-wise a Möbius strip story (which, as we have seen, is not unique either in world literature or in Hungarian literature). Examining the characteristics of the self-written drama and novel, it was found that the narrators (and in the case of *The Walk*, Andor Baár) are characters in their self-made fiction and are simultaneously voyeurs of this fictional world, highlighting the experience of outsiderism of the individual who longs to relate.

In the second major chapter (after introduction) of my thesis, entitled *Metalepsis as a Feature of Postmodern Fiction*, I first present the history of research on the concept of metalepsis, from its emergence to its most recent mentions, and I discuss the history of its development (from classical rhetoric to narratology and fiction theory) as well as its various forms. In the same chapter, I will present two passages from Bartis's biography that can be interpreted purely as metalepsis of narratives, and then turn to the addressing of the reader as addressee as a postmodern narrative procedure that can be identified as performative metalepsis.

In the third chapter, entitled *Attila Bartis's Visual Narratives*, I analyse the imagery found in Attila Bartis's texts, as well as specific photographs. I will examine the two most important elements of the author's art, i.e. writing and photography, and their relationship, the metaleptic interplay, the contamination of media that affects the whole oeuvre. I will describe the borderline situations that lead to ekphrasis, image-like texts and text-like images. In the same chapter, I will also focus on the importance of the cover illustrations of the Bartis volumes and the importance of *Az Engelhard-hagyaték*.

In the fourth chapter, *Dramatic Narratological Analysis of Attila Bartis's Work "Rendezés". The Möbius Strip as a Text Organising Principle*, I approach the undeservedly underrecognized drama *Rendezés* from a narratological perspective, since the author - perhaps

because of his prose-writing habits - is inclined to use narrative techniques in drama as well. This is the work of Attila Bartis, which is clearly based on metalepsis, and one of its manifestations, the Möbius strip phenomenon. This drama establishes that the characters, the content, the dramatic structure, the genre, and the fundamental themes: the created, inseparable binary oppositions such as fiction/reality, truth/lie, subjective/objective reality, can all be imagined as a Möbius strip, in fact, as one big Möbius strip, which is *Rendezés (Staging)* itself. The Möbius strip in the text is also metonymy. It is part of the semantic structure, not only as a narratological device, but also as a contributor to the creation of meaning.

The fifth, *Postmodern Self-Reflexivity in the Works of Attila Bartis. The Self-Writing Novel as a Möbius Strip Story* is closely related to the fourth chapter, as it discusses the self-writing drama as a genre and as a Möbius strip story in narratology, but this Möbius strip story also appears in the other works (*A séta, A nyugalom, A vége, Romlás*), since the self-writing novel, the reference to the creative process of the writer, is in fact a form of postmodern self-reflexivity. In the context of writing and photography as a technique, their death-bringing quality, their parallel with birth, the labyrinth motif and the unreliable narrator are discussed.

Chapter six, as the title suggests (*Metanarrative Interpretation*), offers an understanding through a metanarrative lens. By metanarrative interpretation, I refer to the web of meaning that is essentially outlined throughout the thesis, and to the idea that I view the creations as a cohesive whole, a Möbius strip that turns back on itself. In this chapter, I seek to answer why the author always returns to the same motifs (death symbolism, our relationship with death, the search for God, denial of God, cloud photography), the same names (Andor, András, János, Éva, Rebeka), why the stories are similar in their writing style and themes. The point is not just that Attila Bartis's oeuvre is a predictable, homogeneous one, nor that it is an attempt to satisfy the demands of consumer society (although I do not deny these factors), but that the works of art are composed as a whole, as a metanarrative, as a master narrative, and this is part of the creation of a personal mythology. The creation of a personal mythology is greatly helped by the personal elements, which push the boundaries of autobiography, and by the concrete passages and images, which can be interpreted as actual autobiographical elements, offering an author-centred way of interpretation. The autobiographical elements also allow a glimpse into the private sphere, into the intimate moments of the author's biography. The Bartisian Great Story can be understood as a metanarrative, a master narrative, which is a sort of return to modernism. In this chapter, I discuss

recurring themes, motifs, the conglomeration of names akin to Bodorean prose, and autobiographical elements within the writings, all of which contribute to the development of metanarrative and, through it, of a personal mythology.

Expanding on the previous chapter, the seventh, *The Man Without an Aura. The Experience of Rootlessness and Absence of a Home in the Works of Attila Bartis. Attempts at Canonization*, I start from the premise that Attila Bartis's style is generally introspective and personal, in which self-interpretation and the search for identity are key themes. Chapter seven, therefore, focuses on the representation in the artworks of the search for one's own identity and place in the world. In this chapter I am mainly focused on the construction and redefinition of the subject in relation to the absence of a place to call home. Regarding the search for one's place, I will also examine Attila Bartis's oeuvre to see where the biographical author himself is situated on the spectrum of contemporary Hungarian literature, since many have already remarked that it is difficult to link his works to any particular ideology, to classify them into any particular movement.

Considering the historical context, the depiction of the impact that history has on the private sphere is emphasised in the works: the Kádár era (*Tranquility, The End*), the post-regime change period (*Tranquility, The End*) and the transition between the two, the narrativity of the change itself. It is precisely this transition, through the depiction of which Attila Bartis's art can be brought into parallel with the Prose of the Turn as defined by Éva Bányai. It is also in the light of the historical context, namely through the neurotic literary representation of informants (András Szabad Sr. and director János's history with the secret services in *The End* and *Rendezés*), that Attila Bartis's art can be linked to the so-called "agent-literature" in contemporary Hungarian literature, as defined by Sarolta Deczki. With Attila Bartis' early works (*The Walk, Bluish Mist*), he is also connected to the post-Bodorean current, also formulated by Éva Bányai, where characteristics such as the iterativity of names (the kinship between the names Baár-Baál or András-Andor) are worth mentioning, the name Lázár as both authorial voice and motif), poetic distortion, apocalyptic and bizarre scenes, non-natural narratives, as well as the creation of an alternate history and religion.

Looking at the works as a whole, I find that the Bartis oeuvre is not quite as unique as previous receptions of Bartis have suggested. With regard to the canonisation of the oeuvre, we can conclude that Attila Bartis' works respond differently to postmodern and post-postmodern phenomena, due to the chronological difference between his works (exactly twenty years passed

between his first and third novel, and almost thirty years between his first artwork and his latest exhibition). Certain aspects of the oeuvre fit neatly into Hungarian postmodern literature (for example, the use of metalepsis and the Möbius strip, and the self-reflexivity of the self-writing drama and novel), while his later writings bear the hallmarks of the post-postmodern, or epimodern, if you will. In the early stages of the oeuvre, *The Walk* and *Bluish Mist* still adhere precisely to postmodern strategies (and to Bodorean prose), whereas *The End* mostly transcends postmodernism, but as we have seen, many postmodern features adorn the oeuvre as a whole.

Overall, it can be concluded that Attila Bartis is a traditionalist both in the field of literature and photography. It cannot be said that he would depart from his predecessors and subvert literary paradigms, experiment with new techniques in the field of photography, or bring something completely new to the field of contemporary art and contemporary Hungarian literature. This cannot be said for the metalepsis, the self-writing novel and Möbius strip that can be linked to the metalepsis, the permutation, labyrinthine story construction, the use of self-reflexivity, metafiction (the golden age of these phenomena is the second half of the 20th century), his views on photography (in this, he mainly follows the theories of post-structuralism, the views of Roland Barthes and Susan Sontag) or the mixing of media (photography and writing), since, as mentioned previously, the transplantation of photography, image-like, film-like qualities into literature is a legacy of Mészöly's prose.

Bibliography

Primary texts. The Works of Attila Bartis (Books, Exhibitions, Occasional Writings, Photographs Available on the Internet)

BARTIS Attila

1996a *Az Engelhard-hagyaték*. Dorottya Galéria, Budapest, május 29–31. A Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdonában.

1996b *Az Engelhard-hagyaték. Szöveggyűjtemény*. Dorottya Galéria, Budapest, a Műcsarnok, a Magyar Művészeti Akadémia intézménye könyvtárának tulajdonában.

1998 *A kéklő pára*. Magvető Kiadó, Budapest.

2003 *Anyám, Kleopátra*. Nemzeti Színház Kiadó, Budapest.

2010 *A csöndet úgy*. Naplóképek 2005. január – 2008. december. Magvető Kiadó, Budapest.

2012 *Nádas Péter fotóihoz*. Online: <https://litera.hu/irodalom/elso-kozles/bartis-attila-nadas-peter-fotoihoz.html>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 04.

2016a *Rendezés*. In *Bárka Irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat*, XXIV. (3) 96–110.

2016b *Bartis Attila megnyitóbeszéde*. A 34. Magyar Sajtófotó-kiállítás megnyitója. Online: <https://capacenter.hu/bartis-attila-megnyitobeszede/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 09. 30.

2016c *A világ leírása, részlet*. Deák Erika Galéria, Budapest.

2017a [1995] *A séta*. Magvető Kiadó, Budapest.

2017b *Tihna* [A nyugalom]. Ford. Anamaria Pop. Polirom kiadó, Bukarest.

2018a *A szigeteken*. Magvető Kiadó, Budapest.

2018b [1998] *A kéklő pára*. Novellák (1995–1998, 2006), Magvető Kiadó, Budapest.

2019a [2015] *A vége*, Magvető Kiadó, Budapest.

2019b *Az eltűnt idő nyoma*. Száz fecni 1989–2019, Magvető Kiadó, Budapest.

2019c *Mariyam*, Yogyakarta, Jáva. Online: <https://punkt.hu/2021/02/21/bartis-attila-regi-es-ujabb-munkak-2014-2019/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 03.

2021a [2001] *A nyugalom*. Magvető Kiadó, Budapest.

2021b [2005] *A Lázár apokrifek*. Tizenkét tárcsa, Magvető Kiadó, Budapest.

2021c *ENCYCLOPAEDIA sőt CHRONICA RAKONCZYKA. AZAZ, MINDEN IGAZ ÉS HASZNOS TÖRTÉNETNEK SZÉP RENDBE FOGLALÁSA ÉS VILÁGRA BOCSÁTÁSA*
Rakonczay Bere János udvari másodpatikus és polihisztor által ráadásul komoly

dokumentumokkal kiegészítve a főművel párhuzamos Appendixben (ez mind a cím, kéretik nem kurtítani. RBJ). In *Irodalmi Jelen*, XXI. (239), 2. köt. 59–67.

2021d *A színek színe. Bartis Attila írása vörös dominanciájú Fortepan fényképek apropóján.* Online: <https://hetifortepan.capacenter.hu/voros/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 16.

2021e *Személyesen – Bartis Attila író, fotográfus.* Online: <https://kultura.hu/szemelyesen-bartis-attila-iro-fotografus/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 16.

2024a *Wayang Orang*, Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ, Budapest, 2024. szeptember 19. – 2025. február 2. A kiállítás leírása: <https://capacenter.hu/kiallitasok/bartis-attila-wayang-orang/>, utolsó megtekintés ideje: 2025. 01. 20.

2024b *A fotókon túl.* Online: https://blog.capacenter.hu/2024/11/28/bartis-attila-a-fotokon-tul/?fbclid=IwY2xjawHM6llleHRuA2FlbQIxMQABHVfghvNYPnrR0YrZvYYIMUpysiNNh1cRraaK1HPdBC7UjpkhuTKhifkqlA_aem_hEi0i6fUID5DCmUh6RPbpw, utolsó megtekintés ideje: 2024. 12. 16.

2024c *Járvány. Vizuális napló.* Online: https://blog.capacenter.hu/2024/11/14/bartis-attila-vizualis-naplo/?fbclid=IwY2xjawHNNC5leHRuA2FlbQIxMAABHZzMMwK5FJqvQZi3uyWhR4CrPgcUeLFzOpPyeTEZCcal9y140HCtpmxQ-Q_aem_khk39WsfDlC-HJ08TcEE_g, utolsó megtekintés ideje: 2024. 12. 16.

BARTIS Attila (Rendezőként)

2016d *Rendezés.* Január 30. Tompa Miklós Társulat, Marosvásárhelyi Nemzeti Színház, Marosvásárhely.

BARTIS Attila – Kemény István

1995 *A félszent.* Online: <https://mek.oszk.hu/02300/02303/02303.htm>, utolsó megtekintés ideje: 2025. 02. 03.

2010 *Amiről lehet.* Magvető Kiadó, Budapest.

BARTIS Attila (a dráma és forgatókönyv írója) – Szikora János (Rendező)

2009 *Romlás.* November 3. Vígszínház, Budapest. Az idézetek forrása a Vígszínház szöveggönyve (kézirat) egyeztetve az előadással.

References to Other Literary and Artistic Works

ARANY János

1853 *Ágnes asszony.* Online: <https://mek.oszk.hu/00500/00597/html/vs185302.htm>, utolsó

megtekintés ideje: 2025. 03. 03.

BIRÓ Zsombor Aurél

2024 *Visszatérő álmom, hogy apám vállán ébredek*. Kalligram Kiadó, Budapest.

BODOR Ádám

2022 [1992]: *Sinistra körzet*. Magvető Kiadó, Budapest.

BORBÉLY Szilárd

2014 [2004] *Halotti pompa*. Kalligram, Pozsony, Nagy Lajos formázta elektronikus könyv.

CORTÁZAR, Julio

1983 Az összefüggő parkok. In uő: *Az összefüggő parkok*. Ford. Barta Zsuzsa, Benczik Vilmos, Csép Attila. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 126-127.

ESCHER, Mauritz Cornelius

1948 *Rajzoló kezek* [Drawing Hands]. Online: <https://www.nga.gov/collection/art-object-page.54237.html>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 04. 10.

ESTERHÁZY Péter

1979 *Termelési-regény (kisssregény)*.

Online: https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/ESTERHAZY/esterhazy00003a_kv.html, utolsó megtekintés ideje: 2024. 03. 22.

1991 *A halacska csodálatos élete*. Online:

https://konyvtar.dia.hu/xhtml/esterhazy_peter/Esterhazy_Peter-A_halacska_csodaltatos_elete.xhtml, utolsó megtekintés ideje: 2024. 11. 18.

HOULLEBECQ, Michel

2011 [2010] *A térkép és a táj*. Ford. Tótfalusi Ágnes. Magvető, Budapest.

KÁNYÁDI Sándor

1955 *Arany János kalapja*. Online: <https://www.e-nepujzag.ro/articles/kanyadi-sandor-arany-janos-kalapja>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 30.

KEMÉNY István

2006 Komp-ország, a hídról. In *Holmi*. XVIII. (2), 220–226.

KIPKE Tamás

1983 [1978] Beszélgetés Pilinszky Jánossal. In Török Endre (szerk.): *Beszélgetések Pilinszky Jánossal*. Magvető, Budapest, 86–90.

KORNIS Mihály

1993 Napkönyv (IX). Éjszaka: alámerülés. In *Holmi*. V. (11), 1503–1514.

KUKORELLY Endre

1997 Cím nélkül. *A Közért. Megjegyzések az irodalomról* folytatása. In *Magyar Lettre Internationale*. (24), tavasz, 64.

MÁNDY Iván

1980 Szobában. In uő: *A bútorok*.

Online: https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/MANDY/mandy00159x_kv.html, utolsó megtekintés ideje: 2025. 03. 05.

MÉSZÖLY Miklós

1989 *A pille magánya*.

Online: https://konyvtar.dia.hu/html/muvek/MESZOLY/meszoly00163a_kv.html, utolsó megtekintés ideje: 2025. 03. 05.

MIKSZÁTH Kálmán

1986 Az a fekete folt. In uő: *Tót atyafiak. Gavallérok*. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 47–76.

MOLIÈRE

2002 [1663] Versailles-i rögtönzés [L’Impromptu de Versailles]. Ford. Illés Endre. In Domokos Mátyás – Lackfi János szerk: *Molière összes drámái*, I. köt, Osiris Kiadó, Budapest, 487–510.

NEMES NAGY Ágnes

1957–1969 *Lázár*. Online: https://reader.dia.hu/document/Nemes_Nagy_Agnes-A_Fold_emekei-1066, utolsó megtekintés ideje: 2025. 01. 08.

PARTI NAGY Lajos

2003 *Grafitnesz*. Magvető Könyvkiadó, Budapest.

SCHILLINGER Gyöngyvér

2024 *Rohadjon meg az összes*. Kalligram Kiadó, Budapest.

SCUDÉRY de, Georges

1635 *La Comédie des comédiens, poème de nouvelle invention*. Online: https://www.theatre-classique.fr/pages/programmes/edition.php?t=../documents/SCUDERY_COMEDIEDESCOMEDIENS.xml, utolsó megtekintés ideje: 2024. 03. 19.

SZILÁGYI Lenke

2014 *Íróportrék*. Online: <https://litera.hu/media/galeria/szilagyi-lenke-fotoi.html>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 30. A kiállítás ideje: 2015. május 2. – június 7., Mai Manó Ház, Budapest.

SZÚCS Attila

2001 Cím nélkül. Online: <https://szucsattila.hu/paintings/2001>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 29.

2002 *Tisztaszoba*. Fővárosi Képtár, Kiscelli Múzeum, Budapest.

2015 Cím nélkül. Online: <https://szucsattila.hu/drawings/2015>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 08. 23.

SZIKSZAI Rémusz (Rendező)

2017 *Rendezés*. Február 26. Vígszínház, Budapest.

TÉREY János

1996 Primadonna. In *Holmi*, VIII. (8), augusztus, 1151–1152.

TÓTH Krisztina

2011 *Pixel*. Magvető Kiadó, Budapest.

VIDA Gábor

2018 [2017] *Egy dadogás története*. Magvető Kiadó, Budapest.

Interviews with Attila Bartis, Laudations for the Author, Forewords, Opening Speeches

ELEK Tibor

2016 Felmérni önmagunkat, a körülöttünk lévő világot, megküzdeni nyavalyáinkkal. Beszélgetés Bartis Attilával. In *Bárka. Irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat*. XXIV. (3), 89–95.

GYÖRFFY Ákos

2019 *Ne gondoljuk, hogy mi vagyunk a világ közepe! – Bartis Attila a Mandinernek*. Online: <https://mandiner.hu/kultura/2019/11/bartis-attila-a-mandinernek>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 08. 13.

KEMÉNY István

2018a Bartis Attila 50, laudáció. In *Jelenkor*. LXI. (3) 308–311.

2018b

2019 A szigeteken – Bartis Attila kiállításának megnyitószövege. In *Székelőföld* XXIII. (12) 145–148.

KOSZTRABSZKY Réka

2015 *Az önmagát beteljesítő fikció*. Online: <https://irodalmiszemle.sk/2015/12/az-onmagat-beteljesit-fikcio/>, letöltés ideje: 2024. 09. 04.

LAIK Eszter

2011 A családi mítoszoktól a Nyugalomig. Hadik-szalón Bartis Attilával. In *Irodalmi Jelen*. Online: <https://www.irodalmijelen.hu/05242013-1451/csaladi-mitoszoktol-nyugalomig>, letöltés ideje: 2024. 09. 20.

NARBUTOVIČ, Katharina

2018 A kutyák ideje. In Bartis Attila *A szigeteken*, Magvető Kiadó, Budapest.

NAVARRAI MÉSZÁROS Márton

2021 „Megfulladnék, ha bezárnám magam egy formába” – Bartis Attilával beszélgettünk. In *Magyar Kultúra Magazin*. I. (5), 86–93. Online: <https://kultura.hu/megfulladnek-ha-bezarnam-magam-egy-formaba-bartis-attilaval-beszeltunk>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 11. 19.

PETRÁNYI Zsolt

2018 Megközelítés 10 rendszertelen lépésben. In Bartis Attila *A szigeteken*, Magvető Kiadó, Budapest.

SIMON Márton

2011 *Röpülj hajóm, Újnautilus Est Bartis Attilával az A38 Hajón*. Online: <https://www.prae.hu/article/3662-ropulj-hajom/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 08. 23.

SZEPESI Dóra

2010 *Megkérdeztük Bartis Attilát*. Online: <http://www.barkaonline.hu/megkerdezttuek/1739-megkerdezttuek-bartis-attilat>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 01.

SZŰCS Attila

2018 Gondolatok Bartis Attila fényképeiről. In Bartis Attila *A szigeteken*, Magvető Kiadó, Budapest.

VAJDA Anna Noémi

2015 Első látásra. Interjú Bartis Attilával. In *Irodalmi Jelen*. Online: <https://irodalmijelen.hu/2015-jul-13-2012/az-tarsadalom-mukodokepes-ahol-szegenykent-belul-tudsz-maradni>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 09. 20.

Bartis Studies, Critiques and Reviews

BAGI Zsolt

2012 Vissza az elbeszélésekhez. Kemény és Bartis beszélgetései. In uő (szerk.): *Helyi arcok, egyetemes tekintetek*, Facies localis universi, Műút könyvek, Miskolc, 62–73.

BALÁZS Imre József

2008 A magánszféra felrobban. Bartis Attila: Tihna [A nyugalom]. In *Korunk*. III. (19), 92–94.

2010 Betűtípusok. Bartis Attila – Kemény István: *Amiről lehet*. In *Korunk*. III. (12), 104–105.

BAZSÁNYI Sándor

2015 A határozott névelős író. In *Élet és Irodalom*. LIX. (48), 18.

BENCSIK Orsolya

2016 A szolidaritás hiánya: az olvasói szabadság vége. Online: <https://tiszatajonline.hu/irodalom/a-szolidaritas-hianya-az-olvasoi-szabadsag-vege/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 07. 11.

BÉNYEI Péter

2016 Sötétkamra (Bartis Attila: A vége). In *Alföld*, LXVII. (6), 86–92.

BODOR Béla

2002 Mit tükröz vissza a szem, mely a semmibe tekint? In *Holmi*, XIV. (1), 106–110.

BOMBITZ Attila

2002 Séták kéklő párában. In *Tiszatáj irodalmi folyóirat*, LVI. (9), 111–120.

BUDAC, Alexandru

2022 Plimbarea, 1995 (A SÉTA). In Babeți, Adriana – Fotache, Oana (szerk.) *Dicționarul romanului central-european din secolul XX*. Polirom, Bukarest, 481–482.

BURȚA-CERNAT, Bianca

2008 Attila Bartis – o lecție de literatură. In *Observator Cultural*. IX. (438), 13. Online: <https://www.observatorcultural.ro/articol/attila-bartis-o-lectie-de-literatura-2/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 06. 18.

DARABOS Enikő

2016 Labirintus a Szívben (Bartis Attila: A vége). In *Jelenkor. Irodalmi és művészeti folyóirat*. LIX. (5), 544–551.

2017 [2008] A test piszkos ügyei (Bartis Attila: *A nyugalom*). In *Testmetaforák*, Lector Kiadó, Marosvásárhely, 150–163. A tanulmány eredeti megjelenési helye: *Jelenkor*, LI. (4), 442–450.

DEMÉNY Péter

2001 Bartis Attila: A nyugalom. In *Kortárs. Irodalmi és kritikai folyóirat*. XLV. (11) 116–117.

FARKAS Zsolt

2001 Szép és jó és szép és jó. Bartis Attila: A séta. In *Korunk*. III. folyam, XII. (11), 70–76.

FÖLDES Györgyi

2019 Transzszexualitás/Transztextualitás. Transz és inter testleírások, testrepresentációk. In Hajdu Péter – Kálmán C. György – Mekis D. János – Z. Varga Zoltán (szerk.) *Elmélet, irodalom, kép*, Reciti, Budapest, 305–319.

GHÎȚEANU, Serenela

2017 *Excepția purității*. Online: <https://revista22.ro/actualitate-interna/excepia-puritii>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 06. 18.

GONDOS Mária Magdolna

2015 *Tanítványperspektívából. Bartis Attila: A vége*. Online: <https://litera.hu/magazin/kritika/tanitvanyperspektivabol.html>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 10. 08.

GULEA, Dan

2018 Istorie românești. In *Apostrof, revistă a uniunii scriitorilor*, XXIX. 12 (343), 10. Online: <https://www.revista-apostrof.ro/arhiva/an2018/n12/a10/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 06. 17.

GYÖRFFY Miklós

2016 *Goya kutyája a Ferihegyi úton (Bartis Attila: A vége, Magvető, 2015)*. In *Műút* LXI. (55), 69–73.

GYÜRKY Katalin

2017 Sakkozás. In *Alföld*. Online: <https://alfoldonline.hu/2017/03/sakkozas/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 04. 04.

HORVÁTH Csaba

2016 *Egy fénykép rólad itt marad. Bartis Attila: A vége*. Online: <https://art7.hu/irodalom/egy-fenykep-rolad-itt-marad/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 11. 27.

KÁROLYI Csaba

1996 Az Engelhard-hagyaték. Bartis Attila fotókiállítása. In *Élet és Irodalom*. XL. (23), 18.

2001 Egy nyugtalanító regény. In *Élet és Irodalom*. XLV. (35) 25.

KÁROLYI Csaba

2016 *ÉS-Kvartett – Bartis Attila A vége című regényéről*, Résztvevők: Bazsányi Sándor, Kálmán

C. György, Károlyi Csaba, Visy Beatrix. In *Élet és Irodalom*. LX. (14), 20–21.

KELEMEN Emese

2017 Mintha már olvastam volna. In *Tiszatáj*. LXX. (11), 128–132.

KOLOZSI Orsolya

2016 (Ön)analízis. (Bartis Attila: A vége). In *Kalligram*. XXV. (1), 96–98.

LÁNG Zsolt

2008 A rémület formája. In uő: *Tója vagy tottja? „a” „romániai” „magyar” „irodalom” „története”*, Koinónia Kiadó, Kolozsvár, 122–124.

MAKKAI T. Csilla

2019 Egy recepció változástörténete. In *Szépirodalmi Figyelő*. XVIII. (3), 76–86.

MARGÓCSY István

2002 Bartis Attila / A nyugalom. In *2000*. XIV., március, 55–62.

MÁTYÁS Edina

2016 A szerzői és a rendezői változat. In *Ellenfény. Tánc- és Színházművészet: Kortárs írók színháza*, XXI. (158), 32–35.

NAGY Imola Dóra

2004 Bartis Attila. Íróportrék. In *Szépirodalmi Figyelő*. III. (2), január–február, 90–95.

NEMES Z. Mórió

2016 „Leisztol a söngeiszt, nincs megállás” (Bartis Attila: A vége). In *Jelenkor. Irodalmi és művészeti folyóirat*. LIX. (5), 552–556.

PALKOVICS Beáta

2016 *Otthonról hazafelé. Identitás és prózanyelv Bartis Attila műveiben*. Napút-füzetek, Napkút Kiadó, Budapest.

PROICS Lilla

2016 *Milyen színház a milyen színházban*. Online: <https://teszt.revizoronline.com/bartis-attila-rendeze-marosvasarhelyi-nemzeti-szinhaz-tompa-miklos-tarsulata/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 04. 04.

RÁCZ I. Péter

1999 Nevezetes történetek. Bartis Attila: A kéklő pára. In *Jelenkor*. XLII. (9), 959–961.

2002 (Bizonyos értelemben) nyugalom. Bartis Attila: A nyugalom. In *Alföld*, LIII. (5), 89–91.

SZÉNÁSI Zoltán

2016 Fényérzékeny életek. (Bartis Attila: A vége). In *Műút*, LXI. (55), 74–76.

SZILÁGYI-NAGY Ildikó

2004 Az elbeszélés és a szubjektum viszonya Bartis Attila két regényében. In *Kalligram*, XIII. (3), 108–113.

SZILÁGYI Zsófia

2002 Az iszapba ragadt idő. Bartis Attila: A nyugalom. In *Bárka. Irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat*. X. (3), 111–116.

TANDORI Dezső

1995 Bartis Attila: A séta. In *Alföld*. XLVI. (9), 78–81.

XANTUS Boróka

2010 „Látható lesz a láthatatlan”(?) Bartis Attila Romlás c. darabjáról, valamint az előadásról. In *Látó szépirodalmi folyóirat*, XXI. (11), 85–89.

Other References. Selected bibliography

ANGYALOSI Gergely

2019 A szerszámkészítő kacsázik. In *Helikon, Irodalom- és Kultúratudományi Szemle. Gérard Genette, a szerszámkészítő*. LXV. (4), 481–495.

ALBER, Jan

2018 [2009] Lehetetlen történetvilágok – mit kezdünk velük? Ford. Tóth Csilla. In *Helikon. Irodalom- és kultúratudományi szemle. Nem természetes narratológia*. LXIV. (2) 156–170.

2023 Metalepsis in English Literature: From the Middle Ages to Postmodernism. In Hühn, Peter – Pier, John – Schmid, Wolf (szerk.): *Handbook of Diachronic Narratology*, De Gruyter, Berlin/Boston, 751–769.

ALBER, Jan – BELL, Alice

2012 Ontological Metalepsis and Unnatural Narratology. In *Journal of Narrative Theory*, XLII. (2), 166–192.

ALLAIN, Sébastien

2018 Métalespes du récit vidéoludique et reviviscence du sentiment de transgression. In *Sciences du jeu*, (9). Online: <https://journals.openedition.org/sdj/909>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 12. 09.

BABEȚI, Adriana

2022 Introducere. In BabeȚi, Adriana – Fotache, Oana (szerk.) *Dicționarul romanului central-*

european din secolul XX. Polirom, Bukarest, 7–98.

BAHTYIN, Mihail Mihajlovics

1976 A tér és az idő a regényben. In uő *A szó esztétikája*. Ford. Könczöl Csaba – Kőrösi József. Gondolat Kiadó, Budapest, 257-302.

1982 [1965] *François Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája*. Ford. Könczöl Csaba, Európa Kiadó, Budapest.

BALASSA Zsófia

2013 *Emlékezés és elbeszélő(je). A narrátor funkciója Tennessee Williams Üvegfigurák című drámájában*. Online: <https://www.apertura.hu/2013/osz/balassa-emlekezés-es-elbeszeloje-a-narrator-funkcioja-tennessee-williams-uevegfigurak-cimu-dramajaban/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 04. 03.

2019 *Amikor a dráma elbeszélőt keres*, Kronosz Kiadó, Pécs.

BALÁZS Imre József

2012 Egy fordulat határterülete. A fiatal irodalom olvasatai. In uő: *Az új közép. Tendenciák a kortárs irodalomban*. Universitas Szeged Kiadó, Szeged, 7–15.

BÁNYAI Éva

2011a Ott vannak, csak nem látszanak. Elhallgatásalakzatok Bodor Ádám prózájában. In *Híd*. LXXV. (2.) 52–77.

2011b *Térképzetek, névtérképek, határidentitások*. Komp-Press, Kolozsvár.

2016 *Fordulat-próza. Átmenetnarratívák a kortárs magyar irodalomban*. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár.

BARTHES, Roland

1985 *Világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról*. Ford. Frech Magda. Európa Könyvkiadó, Budapest.

2019 Valósághatás. Ford. P. Simon Attila. In Hajdu Péter – Kálmán C. György – Mekis D. János – Z. Varga Zoltán (szerk.) *Leírás. Elmélet, irodalom, kép*, Reciti, Budapest, 463–469.

BAZIN, André

1977 A fénykép ontológiája. Ford. Baróti Dezső. In Kenedi János (szerk.): *A film és a többi művészet*. Gondolat Kiadó, Budapest.

BELL, Alice

2016 Interactional Metalepsis and Unnatural Narratology. In *Narrative*, XXIV. (3), 294–310.

BENE Adrián

2007 Marginális a középpontban: az öntetszelgő fikció: Gérard Genette: Metalepszis. In *Kalligram*, XVI. (7–8), 159–160.

2019 Genette és a posztklasszikus narratológia. In *Helikon, Irodalom- és Kultúratudományi Szemle. Gérard Genette, a szerszámkészítő*. LXV. (4), 495–510.

BENJAMIN, Walter

1980 A fényképezés rövid története. Ford. Pór Péter. In uő: *Angelus novus*, Magyar Helikon, Budapest, 689–709.

BERSZÁN István

2006 Bodor Ádám köpönyege és egyéb apokrif példabeszédek. In *Látó szépirodalmi folyóirat*. XVII. (3), 86–91.

BLOOM, Harold

2003 [1975] A map of misreading. Oxford University Press. Online: https://books.google.ro/books?id=hHFjAgAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ro&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false, utolsó megtekintés ideje: 2024. 09. 25.

BODROGI Ferenc Máté

2022 Az irodalmi fikció. In Bényei Péter – Bodrogi Ferenc Máté (szerk.): *Prózaelméleti ismeretek*, Debreceni Egyetem, Debrecen, 1–22.

Online: <https://dtk.tankonyvtar.hu/handle/123456789/14220>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 09. 04.

BOEHM, Gottfried

1998 A képleírás. Ford. Rózsahegyi Edit. In Thomka Beáta (szerk.): *Narratívák I. Képleírás. Képi elbeszélés*. Kijárat Kiadó, Budapest, 19–37.

BOLLOBÁS Enikő

2019 Az első nyelvi fordulat Magyarországon. A strukturalista szemlélet megjelenése az irodalomtudományban. In uő (szerk.): *Elméletek vonzásában – A „határtalan tudomány” kezdetei a hatvanas-hetvenes évek humán- és társadalomtudományi kutatásaiban*. Gondolat Kiadó, Budapest, 113–155.

BOUJU, Emmanuel

2023 *Epimodernism. Six Memos for Literature Today*. Palgrave Studies in Modern European Literature. Palgrave MacMillan, Cham.

BOURRIAUD, Nicolas

2019 [2009] Radikáns. A globalizáció esztétikája. In Dánél Mónika – Hlavacska András – Király Hajnal – Vincze Ferenc (szerk.): *Tér – elmélet – kultúra*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 147–162.

CAÏRA, Olivier

2020 Genette et la fiction interactive: un nouveau champ d'application. In *Nouvelle Revue d'esthétique*. XXVI. (2), 89–99.

COHN, Dorrit

2007 Metalepszis és mise en abyme. In Bene Adrián – Jablonczay Tímea (szerk.): *Narratívák 6*, Kijárat Kiadó, Budapest, 113–122.

CSABAI Márta – ERŐS Ferenc

2000 *Testhatárok és énhatárok. Az identitás változó keretei*. József Műhely Kiadó, Budapest.

DÁNÉL Mónika

2003 A tükör és a hasonmás mint az irodalom és a film heterotópiái. In Pethő Ágnes (szerk.): *Köztes képek. A filmelbeszélés színterei*. Sapiientia Könyvek, Scientia Kiadó, Kolozsvár, 249–280.

2012 Érzékek természete, közvetített természet a *Sinistra* körzetben. Haptikus befogadás — szagok nyomába. In *Híd*. LXXVI. (3), 45–53.

2023 Lost in Transition? Understanding Hungarian and Romanian 1989 Regime Change through Metalepsis and Collage. In Robbe, Ksenia (szerk.): *Remembering Transitions. Local Revisions and Global Crossings in Culture and Media*, De Gruyter, Berlin/Boston, 85–113.

DARIDA Veronika

2016 Az állat tekintete. In *Magyar Filozófiai Szemle*. LX. (3), 96–105.

DECZKI Sarolta

2021 [2017] Hátborzongató idegenség. Besúgók, jelentések, irodalom. In uő: *A jereváni rádió*. Műút Könyvek, Miskolc, 11–32.

DELEUZE, Gilles – GUATTARI, Félix

2002 Rizóma. In BÓKAY Antal et al. (szerk.): *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása – A posztstrukturalizmustól a posztkolonialitásig*, Osiris Kiadó, Budapest, 70–86.

DOMJÁN Edit

2019 *A fényképész, akit Tamásnak hívtak*. Gerőcs Péter: *Árvaképek*. Online: <https://revizoronline.com/gerocs-peter-arvakepek/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 06. 18.

DOYLE, Jon

2018 A poszt-posztmodern próza alakváltásai: ironia, őszinteség és populizmus. In *Helikon. Irodalom- és kultúratudományi szemle. Próza a posztmodern (próza) után*. LXIV. (3), 283–301.

FARKAS Zsolt

2020 A „nagy elbeszélés” hiánya: A posztmodern és a magyar irodalom. In *Szellem és tudomány: a Miskolci Egyetem Szociológiai Intézetének folyóirata*. XI. 131–143.

FOUCAULT, Michel

1999 Mi a szerző? Ford. Angyalosi Gergely. In Sutyák Tibor (szerk.): *Michel Foucault: Nyelv a végtelenhez*. Latin Betűk, Debrecen, 119–146.

FÖLDES Györgyi

2017 Anyuska régi képe. Líra és fotóekphraszisz. In *Helikon. Irodalom- és kultúratudományi szemle. Fénykép és irodalom*. LXIII. (4), 533–550.

FLUDERNIK, Monika

2007 [2003] Szintérelmozdulás, metalepszis és a metaleptikus mód. Ford. Tőkés Orsolya és Horváth Péter. In Bene Adrián – Jablonczay Tímea (szerk.): *Narratívák 6*, Kijárat Kiadó, Budapest, 81–101.

GENETTE, Gérard

1972 Discours du récit. In *Figures III*, Le Seuil kiadó, Párizs, 66–278.

2006 *Metalepszis: Az alakzattól a fikcióig*. Ford. Z. Varga Zoltán, Kalligram Kiadó, Pozsony. Eredeti nyelven: uő *Métalepse: De la figure à la fiction*, Le Seuil kiadó, Párizs, 2004.

GEROLD László

2000 Mint a valóság In *Színház. Kritikai és elméleti folyóirat*, XXIII. (2), 28–29.

HANEBECK, Julian

2017 *Understanding Metalepsis. The Hermeneutics of Narrative Transgression*. De Gruyter, Berlin/Boston.

HALÁSZ László

2020 Irodalmi álmok. Az álom irodalmi képe. In *Alföld*. LXXI. (3), 74–85.

HORVÁTH Csaba

2018a A referencialitás problematikája a posztmodern utáni magyar irodalomban. In uő: *Megtalált szavak. Kortárs magyar irodalom posztmodernen innen, posztmodernen túl*, Károli Könyvek (Károli Gáspár Református Egyetem–L'Harmattan Kiadó), Budapest, 41–76.

2018b A lehetséges valóságok inventárium. Tóth Krisztina prózája. In uő: *Megtalált szavak. Kortárs magyar irodalom posztmodernen innen, posztmodernen túl*, Károli Könyvek (Károli Gáspár Református Egyetem–L'Harmattan Kiadó), Budapest, 77–96.

2023 “The inventory of possible realities” – Structures seen from above: Contemporary Hungarian literature and the epimodern theory of Emmanuel Bouju. In Bányai Éva – Görözdí Judit – Vincze Ferenc (szerk.): *Hungarian Studies*. 36. köt., 113–125. Online: https://epa.oszk.hu/01400/01462/00065/pdf/EPA01462_hungarian_studies_2022_1-2_113-125.pdf, utolsó megtekintés ideje: 2024. 11. 19.

HERMANN Veronika

2020 Dicsőség a kószálónak. Megjegyzések a flâneur társadalomtörténetéhez. In *Apertúra*. Online: <https://www.apertura.hu/2020/nyar/hermann-dicsoseg-a-koszalonak-megjegyzesek-a-flaneur-tarsadalomtortenetehez/>, utolsó megtekintés ideje: 2024. 11. 21.

INGARDEN, Roman

1977 Az irodalmi műalkotás. Ford. Bonyhai Gábor, Gondolat Kiadó, Budapest.

ISER, Wolfgang

2001 *A fiktív és az imaginárius. Az irodalmi antropológia ösvényein*. Ford. Molnár Gábor Tamás, Osiris Kiadó, Budapest.

JABLONCZAY Tímea

2006 „A téves hívással kezdődött minden.” Narratív beágyazás és metalepszis Paul Auster *New York Trilógia (Üvegváros)* és Cervantes *Don Quijote* című regényében. In *Filológiai Közöny*. LII. (1–2), 120–134.

2007 Önreflexív alakzatok a narratív diszkurzusban. In Bene Adrián – Jablonczay Tímea (szerk.): *Narratívák 6*. Kijárat Kiadó, Budapest, 7–36.

JÁNOSSY Lajos

2018 *A hét prózája – Julio Cortázar: Az összefüggő parkok*. Online: <https://litera.hu/irodalom/elso-kozles/julio-cortazar-az-osszefuggo-parkok.html>, letöltés ideje: 2024. 08. 23.

KEIM, Jean Alphonse

1997 A fényképezés és a halál. In Bán András – Beke László (szerk.): *Fotóelméleti szöveggyűjtemény*. Enciklopédia Kiadó, Budapest, 147–160.

KRACAUER, Siegfried

1997 A fotográfia. In Bán András – Beke László (szerk.): *Fotóelméleti szöveggyűjtemény*, Enciklopédia Kiadó, Budapest, 137–146.

KLIMEK, Sonja

2011 Metalepsis in Fantasy Fiction. In KUKKONEN, Karin – KLIMEK, Sonja (szerk.): *Metalepsis in Popular Culture*, De Gruyter, Berlin/New York, 22–40.

KIBÉDI VARGA Áron

1997 A szó-és-kép viszonyok leírásának ismérvei. Ford. Somlyó Bálint. In Bacsó Béla (szerk.): *Kép, fenomén, valóság*. Kijárat Kiadó, Budapest, 300–321.

LACAN, Jacques

1970 Of Structure as an Inmixing of an Otherness Prerequisite to Any Subject Whatever. In Macksey, Richard – Donato, Eugenio (szerk.): *The Structuralist Controversy: The Languages of Criticism and the Science of Man*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore/London, 186–200.

LAVOCAT, Françoise

2020 Et Genette inventa la métalepse. In *Nouvelle revue d'esthétique*, XXVI. (2), 43–51.

2023 A Diachronic Perspective on Metalepsis. In Hühn, Peter – Pier, John – Schmid, Wolf (szerk.): *Handbook of Diachronic Narratology*, De Gruyter, Berlin/Boston, 725–750.

LIPOVETSKY, Gilles

2011 [1983] Nárcisz avagy az úr stratégiája. Ford. Keszeg Anna. In *Korunk*. III. foly., XXII. (8), 6–8.

LYOTARD, Jean-François

1993 [1979] *A posztmodern állapot*. Századvég Kiadó, Budapest.

MERLEAU-PONTY, Maurice

2006 *A látható és a láthatatlan*. Ford. Farkas Henrik, Szabó Zsigmond. L'Harmattan Kiadó, Budapest.

McHALE, Brian

2004 [1987] *Postmodernist Fiction*. Routledge, London/New York.

2007 Kínai-doboz világok. Ford. Kucserka Zsófia. In Bene Adrián és Jablonczay Tímea (szerk.): *Narratívák 6*, Kijárat Kiadó, Budapest, 181–208.

MIZSER Attila

2021 Prózáváltás. A rendszerváltás reprezentációja és a közép-európai gondolat a magyar

irodalomban. In Földes Györgyi – Kovács Gábor – Ladányi István – Szávai Dorottya (szerk.): *Kelet-Közép-Európa mint kulturális konstrukció*. Gondolat Kiadó, Budapest, 118–125.

MONTALBETTI, Christine

2007 Ce que fait la métalepse à la fiction: théorie et pratique. In Béatrice Laville and Brigitte Louichon (szerk.): *Les enseignements de la fiction*. Presses Universitaires de Bordeaux, Pessac, 117–127.

2019 Les ailes de la théorie ou l’usage du temps. In *Poétique*. CLXXXV. (1), Le Seuil kiadó, Párizs, 185–190.

NÉMETH Zoltán

2012 *A posztmodern magyar irodalom hármass stratégija*, Kalligram Kiadó, Pozsony.

2018 *Hálózatelmélet és irodalomtudomány*, Nap Kiadó, Dunaszerdahely.

NIETZSCHE, Friedrich

1908 *Im-igyen szóla Zarathustra*. Ford. dr. Wildner Ödön. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest. Online: <https://mek.oszk.hu/01700/01740/01740.pdf>, utolsó megtekintés ideje: 2025. 02. 26.

NORA, Pierre

1999 [1984] *Emlékezet és történelem között. A helyek problematikája*. Ford. K. Horváth Zsolt. Online: <https://epa.oszk.hu/00800/00861/00012/99-3-10.html>, utolsó megtekintés ideje: 2025. 02. 26.

OROSZ Magdolna

2003 *„Az elbeszélés fonala”*. *Narráció, intertextualitás, intermedialitás*. Gondolat Kiadói Kör, Budapest.

PETHŐ Ágnes

2003 A „Fehér lap”-tól a „Fehér part”-ig. Szavak és képek közé íródo alakzatok Godard mozijában. In Pethő Ágnes (szerk.): *Köztes képek. A filmelbeszélés színterei*. Sapiencia Könyvek, Scientia Kiadó, Kolozsvár, 183–232.

PIELDNER Judit

2013 A víz szaga, a vég szaga. Bodor Ádám: *Verhovina madarai. Változatok végnapokra*. In uő: *Az értelmezés ideje*. Tanulmányok, kritikák. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 143–148.

PIER, John

2014 Metalepsis. In Hühn, Peter – Meister, Jan Christoph – Schmid, Wolf (szerk.): *Handbook of*

Narratology, 2nd edition. I. köt. De Gruyter, Berlin/Boston, 326–343.

PRINCE, Gerald

2006 Disturbing Frames. In *Poetics Today*. XXVII. (3), 625–630.

RYAN, Marie-Laure

2006 [2004] *Avatars of Story*, University of Minnesota, Minneapolis.

2013 Impossible Worlds and Aesthetic Illusion. In Wolf, Werner – Bernhart, Walter – Mahler, Andreas (szerk.): *Immersion and Distance. Aesthetic Illusion in Literature and Other Media*. Rodopi, Amsterdam/New York, 131–148.

SÁNDOR Katalin

2006 Közelítések a médiumköziség kérdéseire I. In *Iskolakultúra*. XVI. (1), 17–36.

2016 Átlépett és hordozott határok kortárs román filmekben. In *Metropolis filmelméleti és filmtörténeti folyóirat*. XX. (2), 60–72.

SÁRI B. László

2018 A posztmodern után – a kortárs amerikai irodalom dilemmái. In *Helikon. Irodalom- és kultúratudományi szemle. Próza a posztmodern (próza) után*. LXIV. (3), 249–267.

SCHAEFFER, Jean-Marie

2007 Metalepszis és fikcionális belemerülés. Ford. Bene Adrián. In Bene Adrián – Jablonczay Tímea (szerk.): *Narratívák 6*, Kijárat Kiadó, Budapest, 242–253.

SCHWANECKE, Christine

2022 *A Narratology of Drama. Dramatic Storytelling in Theory, History, and Culture from the Renaissance to the Twenty-First Century*, De Gruyter, Berlin/Boston.

SELYEM Zsuzsa

2014 [2010] Irodalom a kirekesztés ellen. In uő: *Fiktív állatok*. Egyetemi Műhely Kiadó, Kolozsvár, 259–271.

SLÁDEK, Ondřej

2023 Metalepsis in Czech Literature, In Hühn, Peter – Pier, John – Schmid, Wolf (szerk.): *Handbook of Diachronic Narratology*, De Gruyter, Berlin/Boston, 770–789.

SMID Róbert

2019 *Sigmund Freud és Jacques Lacan papírgépei. A pszichoanalízis inherens médiumarcheológiai diskurzusa*. Előretolt Helyőrség Íróakadémia, Budapest.

SONTAG, Susan

1981 [1973] *A fényképezésről*. Ford. Nemes Anna. Európa Könyvkiadó, Budapest.

1983 *A betegség mint metafora*. Ford. Lugosi László. Európa Könyvkiadó, Budapest.

SZERDAHELYI Zoltán

1990 A posztmodern kompozíciós jegyek mint egy lehetséges csoportosítás-kísérlet összetevői. In Bernáth Árpád et alii (szerk.): *Studia Poetica*. IX. köt. 175–190.

SZILI József

1992 Előszó. In uő (szerk.): *A strukturalizmus után*, Akadémiai Kiadó, Budapest.

TÁTRAI Szilárd – TOLCSVAI NAGY Gábor (szerk.)

2008 *Szöveg, szövegtípus, nyelvtan*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.

THOMKA Beáta

1980 Az irónia prózai minőségei. Esterházy „Ironikusan utalt iróniája”. In *Híd. Irodalmi, művészeti és társadalomtudományi folyóirat*. XLIV. (3), március, 345–356.

TÓTH Csilla

2018 Nem természetes narratológia. In *Helikon. Irodalom- és kultúratudományi szemle. Nem természetes narratológia*. LXIV. (2), 91–113.

TÖRÖK Lajos

2004 Hajóútszűkület. Margócsy István: Hajóvonták találkozása. In *Kalligram*. XIII. (10), 100–107.

VISY Beatrix

2017 Fénykép és szöveg, fénykép az irodalomban – elméleti közelítések. In *Helikon. Irodalom- és kultúratudományi szemle. Fénykép és irodalom*. LXIII. (4), 463–500.

2022 A fénykép mint mise en abyme – „prózaforidulat”, fotó a mise en abyme tükröződésében. In *Per Aspera ad Astra, A Pécsi Tudományegyetem művelődés- és egyetemtörténeti közleményei*. IX. (1), 113–131.

WOLF, Werner

2005 Metalepsis as a Transgeneric and Transmedial Phenomenon: A Case Study of the Possibilities of ‘Exporting’ Narratological Concepts. In Meister, Jan Christop – Kindt, Tom – Schernus, Wilhelm (szerk.): *Narratology beyond Literary Criticism: Mediality, Disciplinarity*. De Gruyter, Berlin, 83–107.

2006 Defamiliarized Initial Framings in Fiction. In Wolf, Werner – Bernhart, Walter (szerk.): *Framing Borders in Literature and Other Media*, Rodopi, Amsterdam/New York, 295–328.

2013 Aesthetic Illusion. In Wolf, Werner – Bernhart, Walter – Mahler, Andreas (szerk.): *Immersion and Distance. Aesthetic Illusion in Literature and Other Media*. Rodopi, Amsterdam/New York, 1–63.

2023 Aesthetic Illusion: A History of ‘Immersion’ and Western Illusionist Literature since Antiquity. In Hühn, Peter – Pier, John – Schmid, Wolf (szerk.): *Handbook of Diachronic Narratology*, De Gruyter, Berlin/Boston, 854–878.

Z. VARGA Zoltán

2020 Autofikció és önéletírás-kutatások Franciaországban. In *Filológiai Közlöny*. LXVI. (2), 5–25.